

Pòrtic

Joan Tardà

En defensa pròpia

Pròleg d'Arnaldo Otegi

Joan Tardà i Coma

En defensa pròpia

Amb la col·laboració de Sergi Sol

Pròleg d'Arnaldo Otegi

Epíleg de Sergi Sol

Pòrtic

Primera edició: gener del 2021

© Joan Tardà i Coma, 2021
© pel pròleg: Arnaldo Otegi, 2021
© per l'epíleg: Sergi Sol, 2021

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions, SLU, Pòrtic
Av. Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.portic.cat

ISBN: 978-84-9809-486-2
Dipòsit legal: B. 21.654-2020

Fotocomposició: Realització Planeta

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.
Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47.
Tots els drets reservats.

EN DEFENSA PRÒPIA

Amics, amigues.

Companyes, companys.

Permeteu, d'entrada, reconèixer un desassossec profund: l'alegria més intensa del darrer cicle electoral va anar acompanyada de la pitjor decepció. Ernest Maragall, liderant la candidatura republicana, va aconseguir la victòria a les eleccions municipals a la capital de Catalunya. Satisfacció que en complementava una altra: el resultat obtingut per Ada Colau establia per primera vegada unes condicions adients per forjar un govern d'esquerres, republicà i sobiranista. Inèdit a Barcelona. Trencador. Un acord que equilibrava la plaça de Sant Jaume. Barcelona, la Rosa de Foc que va enlluernar el món amb fam de justícia i set de llibertat als anys trenta, podia tornar a ser governada per una coalició clarament situada a l'esquerra i amb un pes majoritari de l'independentisme, encara que fos per una diferència escassa. Entre les dues formacions sumàvem vint dels quaranta-un regidors. No hi havia alternativa possible.

De fet, aquells resultats obrien un camí esperançador que permetia un govern anhelant de sobirania. Però aquesta possibilitat va ser efímera i es va descartar abruptament a

les primeres de canvi. La formació de l'alcaldesa va executar sense miraments allò que havia dit que no faria mai: posar-se en mans del PSC i transaccionar una entesa amb l'inclit candidat de Ciudadanos, Manuel Valls. Barcelona en Comú, el partit de Colau, retenia l'alcaldia gràcies als vots d'aquells a qui havien anomenat Fons Black, terme amb què es referien despectivament a la candidatura impulsada i finançada per la pitjor dreta de la ciutat, la de l'establishment amb majúscules. Paradoxal! La força política sorgida a l'empara del moviment del 15-M, de revolta i transformació social, ha acabat governant gràcies als vots de la dreta de la pitjor estirp.

Reconeguem-ho. Per als defensors de la convergència de les esquerres, va ser un gerro d'aigua freda que va actuar com un torpede en la línia de flotació de l'ànim que anhelava deixar enrere, superar per elevació, aquella Catalunya dual que es repartien socialistes i convergents. Hauria estat el primer cop que a la capital del país s'infantava un govern sense comptar amb les dues grans forces polítiques que havien gestionat la Catalunya autonòmica, la sorgida de la Segona Restauració borbònica del 78.

La decisió de Barcelona en Comú llençava per la borda una oportunitat que només els refractaris a dissenyar un camí pel qual les esquerres puguem transitar plegades podran permetre's passar per alt, oblidar. Nosaltres, no. Mai més no s'hauria de desaprofitar una conjuntura semblant en un futur immediat, perquè barrar el pas al republicanisme i donar carta de naturalesa a un cordó sanitari impulsat per Ciudadanos i el PSC, aliats per un pacte de caràcter excoent, és sinònim de derrota. Aquesta aliança, definida per la voluntat d'arraconar els republicans, és l'antídot del PSC a una veritable alternativa de canvi, alhora que incapacita les forces polítiques transformadores. Els objectius d'aquestes forces no solament coinci-

deixen prou, sinó que s'enfronten a la vegada al nacionalisme postconvergent i al PSC, l'interès dels quals rau a convertir comuns i republicans en satèl·lits seus. Prenguem-ne nota tots i tant de bo no ens deixem arrossegar, ni ells ni nosaltres, per prejudicis basats en els greuges i els estereotips, la qual cosa obliga a donar resposta a preguntes procedents de la necessària autocrítica. D'uns i d'altres. La nostra també, en la mesura que de ben segur tampoc no vam saber crear les complicitats necessàries amb Barcelona en Comú. Encara que, sens dubte, no és menys cert que aquest acord hauria reeixit si Ada Colau hagués guanyat Ernest Maragall per un sol vot. Nosaltres, els republicans, no hauríem qüestionat l'alcaldia i democràticament hauríem propiciat un govern municipal sobiranista, bo i reconeixent la victòria de l'alcaldesa. Som així, sempre hem estat així, i ens n'hem de sentir —me'n sento— orgullosos. Capítol a part mereix el fiasco a Badalona, incompreensible, en què s'ha desaprofitat l'ocasió per recuperar l'alcaldia. A Badalona hi torna a governar la dreta xenòfoba mercès a un vergonyós comportament polític del PSC i pel desencert del gros de les forces sobiranistes al consistori, que no van saber afrontar amb maduresa una oportunitat històrica per recuperar la tercera gran ciutat del país, amb permís de Terrassa.

Ara bé, existeixen motius per a l'esperança i fars que ens il·luminen. I exemples més que notables. Allò que no va ser possible a l'Ajuntament ni a la Diputació de Barcelona, sí que ha estat realitat als ajuntaments de Lleida (amb Miquel Pueyo a l'alcaldia) i Tarragona (amb Pau Ricomà), experiències de governació municipals convertides avui en mirall per a tot el país. Si en aquestes dues capitals ha estat possible arrabassar l'alcaldia al PSC amb la constitució d'un front ampli, mercès a la victòria d'Esquerra Republicana, per què no ha de ser possible traslladar-ho a nivell nacional?

En tot cas, la no existència d'un govern municipal barceloní Maragall-Colau o Colau-Maragall, bo i trobant les fórmules adients de repartiment i distribució de les responsabilitats en la gestió, ha estat un fracàs per a les esquerres a Barcelona. Més encara en coincidir amb el retorn de la sociovergència a la Diputació. Diferents actors, la mateixa política. Novament amb una premissa: la voluntat compartida del PSC i de Junts per Catalunya de barrar el pas a Dionís Guiteras, el nostre company, candidat a presidir la institució. Guiteras és l'alcalde de Moià, un emprenedor que va irrompre al consistori per salvar-lo del pou en què havia caigut per la nefasta gestió dels que l'havien precedit. Era un ajuntament literalment en fallida, arruïnat. Guiteras, un patriota de pedra picada bregat en la gestió, va obrar el miracle i va redreçar un municipi endeutat fins a les celles. Però Carles Puigdemont, tot prioritant els interessos del seu partit per damunt dels del país i deixant-se endur per l'aversion als republicans, va permetre lliurar la tercera institució de Catalunya a aquells que, despectivament, ell mateix anomena «els del 155». O fins i tot «els carcellers». Tanta hipocresia tomba. El cert és que Waterloo ho va beneir sense parpellejar mentre, en paral·lel, continuaven amb la cantarella del *No surrender*. Al capdavall, és el que ha prevalgut en els darrers dos anys i mig davant d'un horitzó que aterreix els nacionalistes: perdre l'hegemonia per anar passant lentament però inexorable a mans del republicanisme. Si en el passat havíem vist com, entre pàtria i patrimoni, es triava la cartera, en aquell moment vam contemplar la dicotomia entre país i partit. I van triar partit, han continuat triant partit (s'anomeni com s'anomeni), i tot fa pensar que continuaran triant partit davant les properes eleccions tal com han fet a la Diputació de Barcelona. Si no guanyen, dinami-

taran l'entesa i faran l'impossible per no investir el candidat republicà. Són així.

La decisió d'exercir de crossa del PSC a la regió metropolitana no és irrellevant. No és només a la totpoderosa Diputació de Barcelona, que després de quaranta anys només ha tingut presidents convergents o socialistes. És a la pràctica totalitat de consells comarcals, entre d'altres. Respon a un tacticisme de tan curta volada que fa basarda, és el reflex de la miopia estratègica d'aquest nacionalisme que ha mutat a independentisme en un temps rècord. Perquè, curiosament, l'adversari a batre per part del puigdemontisme ha resultat ser l'única força de l'independentisme capaç de teixir àmplies complicitats i de posar en qüestió l'hegemonia del PSC a les regions metropolitanes.

En aquest sentit, allò que inhabilita la República, o si més no la construcció d'una majoria republicana (imprescindible per fer la República), no és la manifestament injusta i desproporcionada inhabilitació del president Torra per part del Tribunal Suprem. Allò que inhabilita aquesta majoria és una praxi política, la del partit de l'expresident Quim Torra, que impedeix assaltar els feus del PSC, en esdevenir-ne la crossa a fi d'evitar que el republicanisme esdevingui l'alternativa. Una actitud que, de retruc, comporta perpetuar a la regió metropolitana l'hegemonia d'un PSC que ha involucionat. Recordem que, el 2013, el PSC que comandava Pere Navarro es va desmarcar insòlitàment del PSOE votant al Congrés a favor del dret a decidir de Catalunya.

*L'adversari a batre
per part del
puigdemontisme ha
resultat ser l'única
força de
l'independentisme
capaç de teixir
àmplies
complicitats i de
posar en qüestió
l'hegemonia del
PSC a les regions
metropolitanes.*

I l'avui primer secretari del PSC, Miquel Iceta, va defensar explícitament el 2012 la celebració d'un referèndum d'independència si era pactat amb l'Estat. Aquell PSC, avui ni se'l veu per enlloc ni se l'espera.

Una aposta estratègica, la republicana, sobre la qual incideix, amb una simplicitat i una eloqüència colpidores, el llibre a quatre mans de Marta Rovira i Oriol Junqueras *Tornarem a vèncer. I com ho farem*. Una anàlisi honesta d'on som i on volem anar que fuig de ressentiments i de sectarismes mentre insisteix en l'ADN republicà de no apartar-se del nord de l'acumulació de forces i de la suma de voluntats.

Protagonistes com som, en definitiva, d'un present que pretenem transformar per aspirar a reeixir en els nostres objectius; que ens conjura a perseverar malgrat la repressió permanent; que ens obliga a enterrar sectarismes a pesar de l'esfereïdora insolidaritat present en organitzacions de tradició democràtica; que ens exigeix repensar, corregir i no caure en el quietisme tot i el setge dels intransigents, i que ens instiga a combatre el populisme dels qui prediquen solucions fàcils. I que, alhora, fa inevitable denunciar, també, l'infantilisme de l'estigmatització dels lideratges, bo i culpabilitzant-los de les victòries no culminades.

Absurd i injust, perquè els dirigents protagonistes de la declaració d'independència del 27 d'octubre de 2017, com tots els líders polítics que, en èpoques passades, havien encapçalat pàgines singulars de la nostra història, prou que seran captius al llarg de les seves vides de tota mena d'interrogants. Víctimes de l'heroica soledat dels qui van haver de prendre decisions sobre situacions inèdites, controvertides, condicionades per l'apassionament d'un ampli sector de la societat catalana i per un govern espanyol que va optar per la confrontació i va menysprear el clam pel diàleg que ex-

pressava per terra, mar i aire el govern Puigdemont-Junqueras. Una conjuntura accentuada, per si no n'hi hagués prou, per un context de repressió protagonitzat pels aparells de l'Estat. Tant és així que la Guàrdia Civil ja havia assaltat la seu de la Vicepresidència de la Generalitat i detingut els principals col·laboradors d'Oriol Junqueras el 20 de setembre de 2017. A més, els Jordis havien estat empresonats el 16 d'octubre. Simultàniament, es deixava sentir amb força el setge dels serveis d'intel·ligència, que va obligar el grup dirigent a extremar la cautela, per raons de seguretat, cosa que va impedir socialitzar debats i neguits més enllà d'un cercle molt restringit de persones.

La independència va ser declarada tal com ens havíem compromès davant la ciutadania en els comicis de 2015, amb el convenciment, tanmateix, que no era possible implementar-la. N'és prova el fet que els consellers, una vegada acabada la sessió parlamentària aquell 27 d'octubre, no van ser convocats pel president a la celebració d'una primera sessió del govern provisional de la República catalana per tal de procedir en conseqüència. És a dir, per aprovar i desplegar aquella República proclamada però *non nata*. O per dimitir. No hi ha cap fotografia d'aquella reunió de govern ni de cap altra, senzillament perquè no van tenir lloc. Aquesta és la veritat. Sense additius. De fet, el president Carles Puigdemont ni tan sols va acceptar fer arriar la bandera espanyola quan se li va proposar, com a gest simbòlic, davant d'aquella gernació que omplia la plaça de Sant Jaume. Ni cap conseller del seu govern li ho va exigir. I, en canvi, va manar expressament que el *Diari Oficial de la Generalitat* no publicqués aquella declaració del 27-O. Encara més, va abandonar el país, per a sorpresa d'uns i altres. A correu, en el que va semblar més una desbandada que no pas una reculada en-

dreçada. La cara dels diputats el dilluns 30 d'octubre, quan van conèixer la decisió inesperada del president, era tot un poema. I allò que van expressar i sentir va ser que havia tocat el dos a la francesa. Ni més ni menys.

A dia d'avui, però, allò que preval és la fermesa amb què es va emprendre, per part dels nostres dirigents, de tots ells, la materialització del deute contret amb els electors malgrat saber el preu personal que en pagarien. Com també s'ha integrat com a fet extraordinari la mobilització popular, mantinguda en el temps amb unes manifestacions multitudinàries mai vistes a Europa, que van arrencar el 2006 sota la batuta de la naixent Plataforma pel Dret a Decidir. Tindrien després continuïtat amb l'Assemblea Nacional Catalana (ANC), ens unitari fins que va ser instrumentalitzat per CDC amb l'ascens de Jordi Sànchez; en som socis fundadors i lamentem haver d'admetre que amb la marxa de Carme Forcadell tota pluralitat va saltar pels aires.

El referèndum va tenir l'impuls del govern (si més no d'una part) i l'organització va estar a càrrec de l'anomenat estat major, un comandament únic i transversal que va desencallar els múltiples entrebancs, interns i externs, que se succeïen. Però el que el va fer guanyador en la recta final va ser l'autoorganització popular, tan pregona com per passar a formar part de la història dels moviments socials europeus, en derrotar un Estat que s'havia jugat el seu prestigi davant del món en assegurar que no es duria mai a terme; i tan viscuda que, implícitament, feia inevitable que anés acompanyada d'una gran emotivitat col·lectiva. Prou per condicionar, també, la declaració d'independència, a la qual es va arribar tant per la immensa intensitat emocional existent com per la impossibilitat de transaccionar un acord de mínims amb el govern de Rajoy.

La creença que l'Estat espanyol s'avindria a negociar havia estat una tesi àmpliament compartida, la qual cosa va facilitar que tothom assumís el trajecte gairebé fins al final, malgrat un peatge que no va ser insignificant: forçar una crisi de govern el juliol de 2017 per rellevar quatre consellers i el secretari del govern, que s'havien rebel·lat contra el comandament únic i el mateix referèndum de l'1 d'Octubre. I amb l'excepció de Santi Vila, amic personal i protegit de Carles Puigdemont, tota la resta de consellers —malgrat els temors i els dubtes— es van mantenir al seu lloc. La presència de Santi Vila, que havia manifestat obertament la seva posició contrària al referèndum, també explica que el president busqués fins al final l'obertura d'un diàleg amb el govern de Rajoy. Per a ell, el referèndum tenia un clar caràcter tàctic. A tot això cal afegir els problemes interns de la seva formació política. El conseller no compartia el criteri de Presidència, però se'l considerava lleial a títol personal. Amb tot, per al polític figuerenc es tractava d'una aposta personal: si el referèndum no anava bé, Santi Vila seria el candidat. Almenys aquest era l'acord intern en la direcció del PDeCAT.

La por de provocar un bany de sang o de ser-ne víctimes (la síndrome del Palacio de la Moneda reviscuda a la plaça de Sant Jaume) i el convenciment de la incapacitat de controlar el territori des del Palau de la Generalitat van fer que el govern executés la frenada. En tot cas, la jornada del 27-O ha adquirit una dimensió extraordinària i ha donat lloc a tota mena d'anàlisis, crítiques i reflexions sobre el paper dels nostres governants, el de la societat civil i el dels seus líders. Cap retret, però, als nostres dirigents per aquest motiu. Al contrari, van assumir totes les seves responsabilitats i han estat objecte de la venjança de l'Estat. Ells van prendre les decisions que van considerar més oportunes en cada cir-

cumstància. Com en temps passats, quan altres patriotes que ens han precedit van haver d'entomar tota mena de perjudicis i sacrificis producte del compromís públic adquirit amb la ciutadania. La dissortada història de Catalunya n'és fedatària.

Sense renegar de res del que s'ha fet, estem obligats, tanmateix, a pensar i repensar tot el que hem viscut. Per responsabilitat, per ambició, per encarar el futur immediat. Subratllem doncs, en primer lloc i per damunt de tot, una victòria: res en el futur podrà ser interpretat exclusivament amb el

*Sense renegar de res
del que s'ha fet,
estem obligats,
tanmateix, a pensar
i repensar tot el que
hem viscut.*

prisma de l'autonomisme. Com irreversible és, com a conseqüència, el dret a decidir per fer realitat la independència.

Per això als republicans, a partir d'un diagnòstic honest, cap acusació de traïdoria ni de botiflerisme ens hauria d'acomplexar. Per inquietant i per dolorosa, populista i demagògica que pugui arribar a ser. Les hem patides cíclicament. Recordem com alguns sectors nacionalistes es van acarnissar amb Lluís Companys, a qui van arribar a negar l'abnegada militància en pro de les llibertats nacionals. Una actitud mantinguda en el temps; tant és així que la Fundació Catalunya Oberta (CDC) va arribar a pagar un llibre per escarnir el president màrtir.

Sense allunyar-nos gaire més, n'hi ha prou amb referir-nos a la conjuntura del 2003, quan vam accedir al govern de la Generalitat. Fins aleshores, el nostre producte (el republicanisme independentista) només havia aparegut en un racó de l'aparador de la societat catalana, amb un preu prou alt perquè una majoria de catalans no s'hi interessés. Per a una part

important de la ciutadania catalana, érem invisibles o percebuts com a gent propensa al radicalisme, indulgent amb la violència i abonada a la insolidaritat. Al cap i a la fi, la nostra marca havia estat víctima d'una associació, tan reduccionista com insistent, entre alliberament nacional i lluita armada arran de l'existència d'ETA i de Terra Lliure. Com també havia resultat damnificada pels efectes de dècades d'un autonomisme autocomplaent capaç de fer creure a molts compatriotes que Catalunya era una autonomia tant de primera que qual-sevol crida a la independència era sobrera o només podia obeir a un excés d'egoisme.

El tret de sortida per intentar fer néixer una nova etapa política havia estat la formació del primer govern de coalició que va portar Pasqual Maragall a la presidència de la Generalitat. Esquerra Republicana havia sabut aprofitar els resultats electorals per trencar la dicotomia consolidada d'anys i panys entre CiU i PSC, després d'anys de virregnat de Jordi Pujol. Un lideratge singular capaç de convertir un moviment polític en la materialització a Catalunya del Règim del 78. Dit en paraules sovint repetides al llarg d'anys: el «pujolisme» esdevingut un subsistema del sistema. Nacionalistes i socialistes, al capdavant, havien garantit l'estabilitat d'una Catalunya autònoma sota un règim monàrquic, que uns i altres havien cofundat. Un règim amb un vèrtex, la Corona, que amb Juan Carlos i Felipe ha evidenciat i accentuat el seu caràcter profundament involucionista; això explica la continuïtat i impunitat de l'aparell franquista incrustat a l'esquelet de l'Estat.

Nacionalistes i socialistes, al capdavant, havien garantit l'estabilitat d'una Catalunya autònoma sota un règim monàrquic, que uns i altres havien cofundat.

Enviar Convergència i Unió al purgatori de l'oposició va ser viscut com una traïció per aquells que, quan ens volien seduir, es referien a nosaltres amb un «sou dels nostres, dels del país». Per això, arreu van aparèixer pintades de CiU + ERC = CAT, i Marta Ferrusola va encunyar per al futur un profund sentiment de greuge en afirmar: «És com si ens haguessin entrat a robar a casa». Una cosa i l'altra reflectien fins a quin punt tenien interioritzada, tant ella com les files convergents, la patrimonialització del país, de les institucions i de la mateixa societat catalana.

L'assaig de *compromesso storico* entre les esquerres catalanes (l'autonomista, l'autodeterminista i la independentista) va ser concebut pel republicanisme. I va néixer amb la formació del govern tripartit i amb l'Acord del Tinell, signat per Pasqual Maragall, Josep-Lluís Carod-Rovira i Joan Saura, tot fixant una data per a la història: 2003. Tot havia estat possible gràcies a una lúcida convicció estratègica d'Esquerra Republicana i d'un decidit agosarament a l'hora d'aplicar-la per part de Joan Puigcercós i Xavier Vendrell, a fi de superar l'*statu quo* pujolista. Fer-ho exigia desocupar del govern de la Generalitat la força política que s'hi havia instal·lat des de 1980. I reclamava, al mateix temps, una bona dosi de determinació —a causa de la victòria dels nacionalistes a les eleccions— i prou coratge, perquè els governs de coalició eren inèdits al país. En l'imaginari d'una bona part de l'independentisme encara eren presents, amb raó, vells recels relacionats amb l'hostilitat anticatalana del felipisme-guerrisme socialista.

Ningú podia preveure els temps de fel que el socialisme català hauria de viure al cap d'uns anys. La gestió del procés estatutari havia de fer caure les caretes. Poc imaginaven el terrabastall futur quan el republicanisme els va oferir la mel

i els va empènyer a la presidència de la Generalitat. Era un regal enverinat. El preu a pagar consistia a esmenar aquell *statu quo* en què també vivia instal·lat el PSC, i del qual es beneficiava tant com CiU. Un PSC que s'havia anat fent cada cop més gran devorant l'electorat comunista, que havia anat adquirint cultura de poder des de l'àmbit municipal, bàsicament a les capitals catalanes i les àrees metropolitanes, i des de les diputacions. El socialisme encunyador, també, d'un relat que havia convertit l'antipujolisme en una mercaderia electoral d'èxit, a fi d'articular —a les dècades dels vuitanta i noranta del segle xx— una bona part de la població catalana enfront d'una altra part, cohesionada al voltant de la figura de Jordi Pujol.

Només nosaltres, els republicans, havíem percebut la magnitud de l'error socialista de creure que, per bastir un país més lliure i socialment més just, n'hi havia prou amb anar tirant de l'antipujolisme doctrinari. I vam ser capaços de desballestar-lo des de l'esquerra.

Amb tot, com avui, a les primeries del segle XXI només Esquerra Republicana, aleshores com a única força independentista present a les institucions, estava en condicions de desencadenar un procés en pro d'un increment ambiciós de les capacitats d'autogovern. Volíem assumir el paper de convertir-nos en la ròtula de les esquerres catalanes, perquè com a republicans, independentistes, antifeixistes i socialitzants (quatre categories que ens són inherents) ens creiem (potser en un excés de confiança) immunes als atacs del nacionalisme català col·laborador dels governs de Madrid. O, com a mínim, creiem tenir prou autoritat moral i arguments per defensar aquell acord. I així va ser, malgrat que els costos no van ser menors. També davant dels atacs provinents de corrents esquerranosos i pseudoespanyolistes, que es resistien a despenjar-nos l'etique-

ta de segona marca del nacionalisme conservador, una etiqueta que mantenien interessadament des del suport d'Heribert Barreira a Jordi Pujol el 1980.

La memòria de la nostra experiència, adquirida al llarg dels anys, explica la fortalesa actual de l'estratègia liderada per Oriol Junqueras. Un recorregut que ha atorgat al nostre partit un paper determinant com a catalitzador de tots els canvis esdevinguts en l'escenari polític català en els darrers vint anys. Sense el republicanisme res no hauria estat possible. La determinació per superar l'autonomisme és la gran victòria d'Esquerra Republicana en evidenciar que l'autonomisme i el federalisme eren dues vies mortes.

En la Catalunya del 2020, i un cop convocades les eleccions al Parlament del 14 de febrer de 2021, els posicionaments republicans respecte de com encarar el darrer tram per

***El republicanisme
va superar
l'empantanament
i va obligar a
explorar nous fulls
de ruta per a la
Catalunya del
segle XXI.***

assolir l'exercici del dret a l'autodeterminació sacsegen l'escaquer. Com també el vam sacsejar el 2003, quan vam expulsar els nacionalistes i els socialistes de la zona de confort que els atorgava contemplar-se, desafiadors, des del control de les institucions d'una banda i l'altra de la plaça de Sant Jaume d'ençà de la post-Transició. Encarats i alhora neutralitzats, atrinxerats els uns en els organismes me-

tropolitans de Barcelona i els altres a la Generalitat. El republicanisme va superar l'empantanament i va obligar a explorar nous fulls de ruta per a la Catalunya del segle XXI. De fet, el republicanisme ha estat l'artífex de la mutació d'un *statu quo* autonòmic català anquilosat, que es reflectia en les res-

postes del president Pujol adreçades al portaveu del nostre grup parlamentari quan se li reclamava un nou Estatut. «Això no toca, això no toca, senyor Carod», se li repetia des del faristol. Una posició fixada des del Palau de la Generalitat malgrat l'evidència de les insuficiències del text estatutari de 1978, agreujades per la quasi setantena de traspassos encara no executats. Sense comptar la derivada recentralitzadora que va arrencar amb la Llei orgànica d'harmonització de les comunitats autònomes (LOAPA), ja el 1982, nascuda a redós del cop d'estat militar encapçalat pel tinent coronel de la Guàrdia Civil Antonio Tejero.

Va ser voluntat d'Esquerra Republicana desvetllar la Catalunya metropolitana hegemnitzada pels dirigents del PSC —catalanistes d'ascendència burgesa, integrants de la generació de Pasqual Maragall, Joaquim Nadal, Raimon Obiols, Manuel Royes i altres— i fer-los fer el pas endavant que el 1980 Joan Reventós no es va atrevir a fer. Un govern d'esquerres per endegar un procés d'elaboració d'un Estatut de segona generació, a cavall d'una obra governamental d'inspiració netament socialdemòcrata, que també cosís la Catalunya dual. L'independentisme (ves per on!), des d'aquells dies, va començar a ser percebut com una oferta política útil, rendible i, al capdavall, homologable a la resta de les existents.

Els resultats, avui, s'han fet molt presents en la societat catalana: Esquerra Republicana va camí de convertir-se no només en el partit dels republicans independentistes, sinó també en el partit de la República; com el PSUC, que en la dècada dels setanta del segle passat, comandat per Gregorio López Raimundo i Antoni Gutiérrez, va deixar de ser el partit només dels comunistes, per ser també el partit de les llibertats democràtiques, raó per la qual s'hi van incorporar

milers de persones que posteriorment, una vegada normalitzat el sistema democràtic, van optar per altres opcions polítiques. En tot cas, avui dia ningú no nega el protagonisme dels comunistes catalans i la seva capacitat d'innovació, a cavall del foment d'aliances flexibles i superadores del sectarisme ideològic, tan arrelat històricament en el comunisme. Una força política «contenedor» de marxistes, federalistes, autodeterministes i independentistes en el seu origen, d'antifeixistes al llarg de la seva història i de demòcrates en la darrera dècada del règim franquista, esdevinguda instrument determinant per enterrar el franquisme, en galvanitzar i alhora alinear els objectius de les classes mitjana i treballadora, de catalans d'origen i nouvinguts, de catalanoparlants i de castellanoparlants, de gent de barri i de comarques, obrers industrials i professionals de tota mena.

De la mateixa manera, a Esquerra Republicana, menys encotillada ideològicament pel seu caràcter no marxista, hi ha un ADN d'aiguabarreig des del seu naixement, quallat en el temps a conseqüència de la diversitat ideològica i de les incorporacions en allau de diferents tradicions polítiques, la qual cosa ens permet aspirar a convertir-nos en el nou receptacle de les opcions republicanes no exclusivament independentistes però sí compromeses amb el referèndum. Un partit polític instrumental per liderar la resolució del conflicte, tal com evidencia el fet que, segons el Centre d'Estudis d'Opinió, un 25% dels nostres votants declaren que aspiren a una Catalunya federada. I capdavanter, alhora, del naixement de la República a través de l'exercici de l'autodeterminació. Dues variables que han de possibilitar convertir-nos en l'eix vertebrador, a la vegada, de majories parlamentàries i governamentals més àmplies, imprescindibles per derrotar l'onada neoliberal des d'una socialdemocràcia radicalment moderna.